

**Kerstgroep op
objecten
en van/met alle mogelijke
materialen, technieken en
culturen**

Objecten

Kerstvoorstellingen komen op de meest uiteenlopende objecten voor. Lepeltjes, kachelplaten, bekers, boekbeslag, kazuifels, stropdassen, enz.
In dit boekje proberen wij daarvan voorbeelden te geven.

Materialen

Kerstgroepen worden van bijna alle mogelijke beschikbare materialen gemaakt. Gips, hout, glas, aardewerk, stof, maisblad, papier, enz.
Ook daarvan hebben wij geprobeerd een overzicht te maken.

Technieken

Ook worden er allerlei technieken toegepast om kerstgroepen te maken. Knippen, zagen, haken, schilderen, pixelen, 3D printen, enz.

Culturen

Culturen van landen en of bevolkingsgroepen zijn terug te vinden in kerstvoorstellingen. De Santons in Frankrijk, Napolitaanse stallen in Italië, Kempische stallen van België, Krippen uit Oostenrijk, papier uit Tsjechië enz.

Wij wensen u veel kijk en leesplezier.

Peter Diemer

Rev.: 2024-07-23

OBJECTEN

Adventskalender

Bakvorm

Bel

Beker

Bijenkastdeur

Blik

Boek

Boekbeslag

Boekomslag

Bord

Bordspel

Bouten en moeren

Dakpan

Fiets

Flanelbord

Fles

Fleswikkel

Fresco

Gebedsnoot

Geld (nood)

Glas

Gommetje

Handdoek

Hosti

Icoon

Inpakpapier

Jachthoorn

Kaars

Kaartspel

Kachelplaat

Kalender

Kerstbal

Kerstboomstandaard

Kerstkaart

Klok

Klomp

Koekje

Koekjestrommel

Koekoeksklok

Koffiebus

Kijkkast

Lampenkap

Lantaarn

Legpuzzel

Luciferdoosje

Luciferdoosjeshouder

Matroesjka

Manchetknoop

Melkbus

Microvezeldoekje

Moederkroontje

Mok

Mondkapje

Neules

Onderzetter

Pelgrimsinsigne

Pen

Peper en zout vaatje

Poststempel

Postzegel

Puddingvorm

Schaal

Schoolplaat

Servet

Servethouder

Speeldoos

Speelgoed

Stempel

Stropdas

Taart

Tas

Tegel

Tegelkachel

Telefoonkaart

Theedoek

Theepot

Theezakje

Vaandel

Vaas

Vertelplaat

Vertelstenen

Vingerhoed

Wajangpoppen

Wandbord

Wasknijper

Waxinelichtje

Wijwaterflesje

Adventskalender, hout, beschilderd, voorstelling aanbidding door herders en de driekoningen

Kurt, NY, Noord-Amerika

Privé verzameling

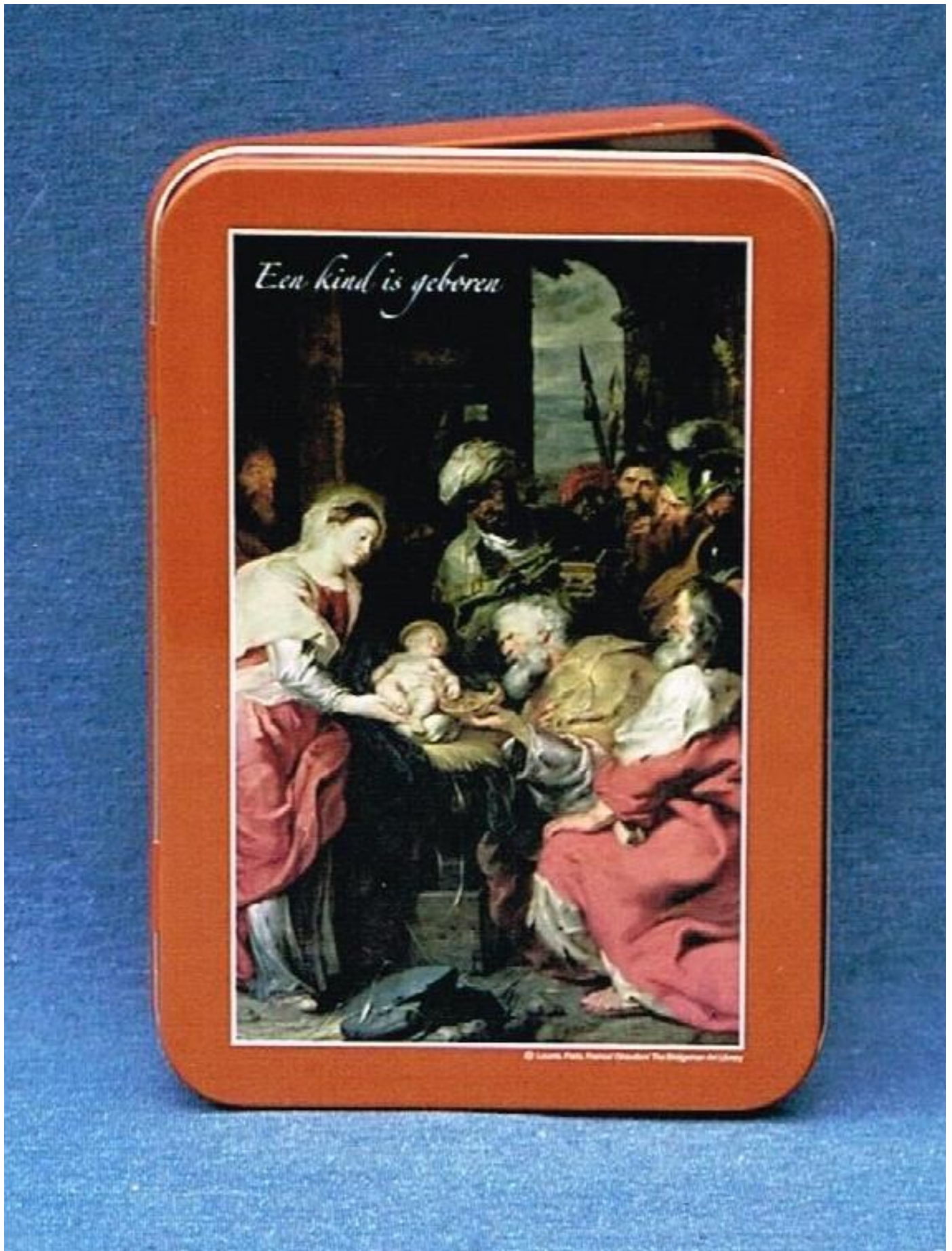
kast met 24 deurtjes. Voor elke dag één t/m kerst. Achter elk deurtje zit een verrassing

Bijkastdeur, hout, beschilderd, voorstelling aanbidding door de driekoningen
Slovenië, Europa
Privé verzameling

Elke iemker heeft zijn eigen beschilderde bijkastdeur. Zo weet hij welke kast van hem is

Blik, blik, bedrukt, voorstelling aanbidding door de driekoningen
België, Europa
Privé verzameling

Flanelbord, plaatjes en figuren, flanel, papier, bedrukt, voorstelling aanbidding van de herders en de driekoningen

Pater Franstinus ss. Cc., Baarn, Nederland, Europa

Privé verzameling

Deze borden werden vroeger op scholen gebruik bij het vertellen van verhalen. De plaatjes en figuren werden tijdens het verhaal op het bord "geplakt"

HOSTIEIJZER Museum Krakow Polen
an
HOSTIES met kerstafbeelding

Hostie, ouwel, geperst, diverse kerstvoorstellingen
Krakau, Polen, Europa
Privé verzameling

Luciferdoosjeshouder, metaal, gestanst
Pluto produkter Sweden, Zweden, Europa
Privé verzameling

Theepot, aardewek, gebakken, diverse kerstvoorstellingen
SALDER, Engeland, Europa
Privé verzameling

Theezakje, papier, bedrukt, kerstvoorstellingen
Thomas Kappes, Donkey products GmbH & Co 20259 Hamburg, Duitsland,
Europa
Privé verzameling

Vaandel, stof, brdrukt

Van Woerkom, Scheveningen, Nederland, Europa

O.L. Vrouw van Lourdes-parochie, Scheveningen

Vaandel, uit 1940, van de Broederschap van de H. Familie uit de O.L. Vrouw van Lourdes-parochie in Scheveningen is ontworpen door Van Woerkom uit Scheveningen.

Hij zette de compositie op met een weloverwogen spel van licht en kleur. Josef is gehuld in tamelijk donkere kleuren bruin, groen en donkerblauw, Maria in helderder tinten, rood en lichtcrème, de kledij van Jezus is van stralend wit.

Zo ontstond een crescendo van licht waarvan Jezus het middelpunt is.

Het palet is opgezet met discrete harmonieën: het wit in de kleding van Jezus komt terug in de lelie: het rood van Maria's gewaad in haar aureool en in de letters Heilige Familie; het groen van Jozef 's mantel in het aureool en de letters Broederschap. De compositie is zorgvuldig opgezet binnen een ovaal en geplaatst in het centrum van het beeldvlak.

Uit Inpressie 20-2017 KDC Nijmegen

Wijwaterflesje en hosti bakje, keramiek, bedrukt, kersticoon
Rusland, Europa/Azië
Privé verzameling

Materialen

Aardewerk
Albast
Bamboe
Bananenblad
Bijenwas
Blik
Brooddeeg
Chocolade
Cipressenwortel
Drie D printen
Ebbenhout
Fimoklei
Garen
Gips
Glas
Glas in lood
Hoorn
Hout
Jarina noot
Kaas
Karton
Kalabas
Kokosnoot
Kristal
Kurk
Maisblad
MDF
Mergel
Metaal
Olijfhout
Olivijnzand
Papier
Papyrus
Sinaasappelschil
Stenen
Stof
Stro
Tin
Triplex

Vilt
Walnotenhou
Was
Wol
Zand
Zandsteen
Zeepsteen
Zilver

Aardewerk, gebakken, kerstgroep, volkskunst
Rwanda, Afrika
Privé verzameling

Hout, gesneden, beschilderd, kerstgroepfiguren
Italië, Europa
Privé verzameling

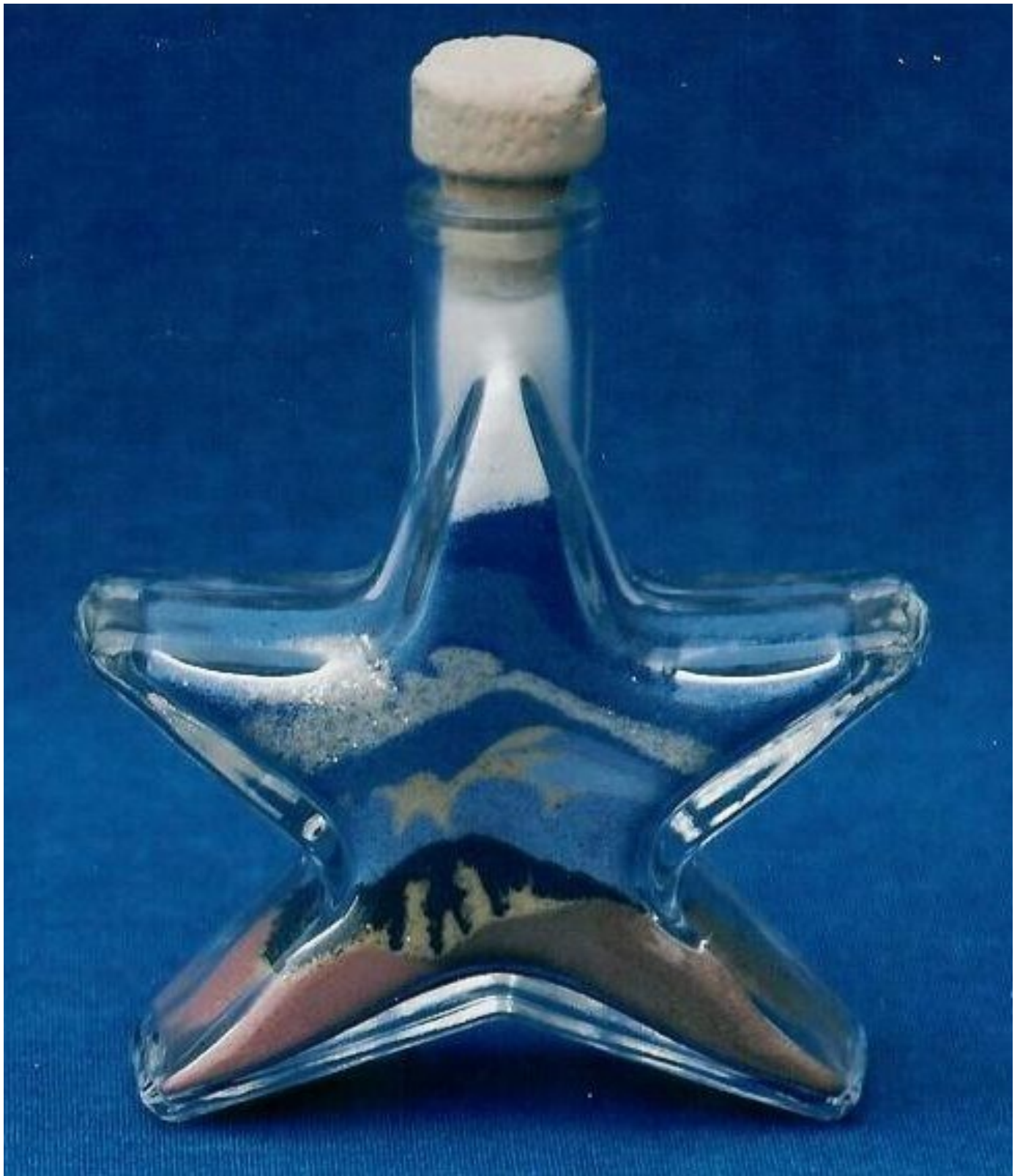
Jarina noot, natuurproduct, gesneden
Brazilië, Zuid-Amerika
Privé verzameling

De Jarina noot wordt ook wel vegetarisch ivoor genoemd.
Het is het zaad van een tropische palmboom en vreselijk hard.
Elk met de hand gesneden figuur is uniek.

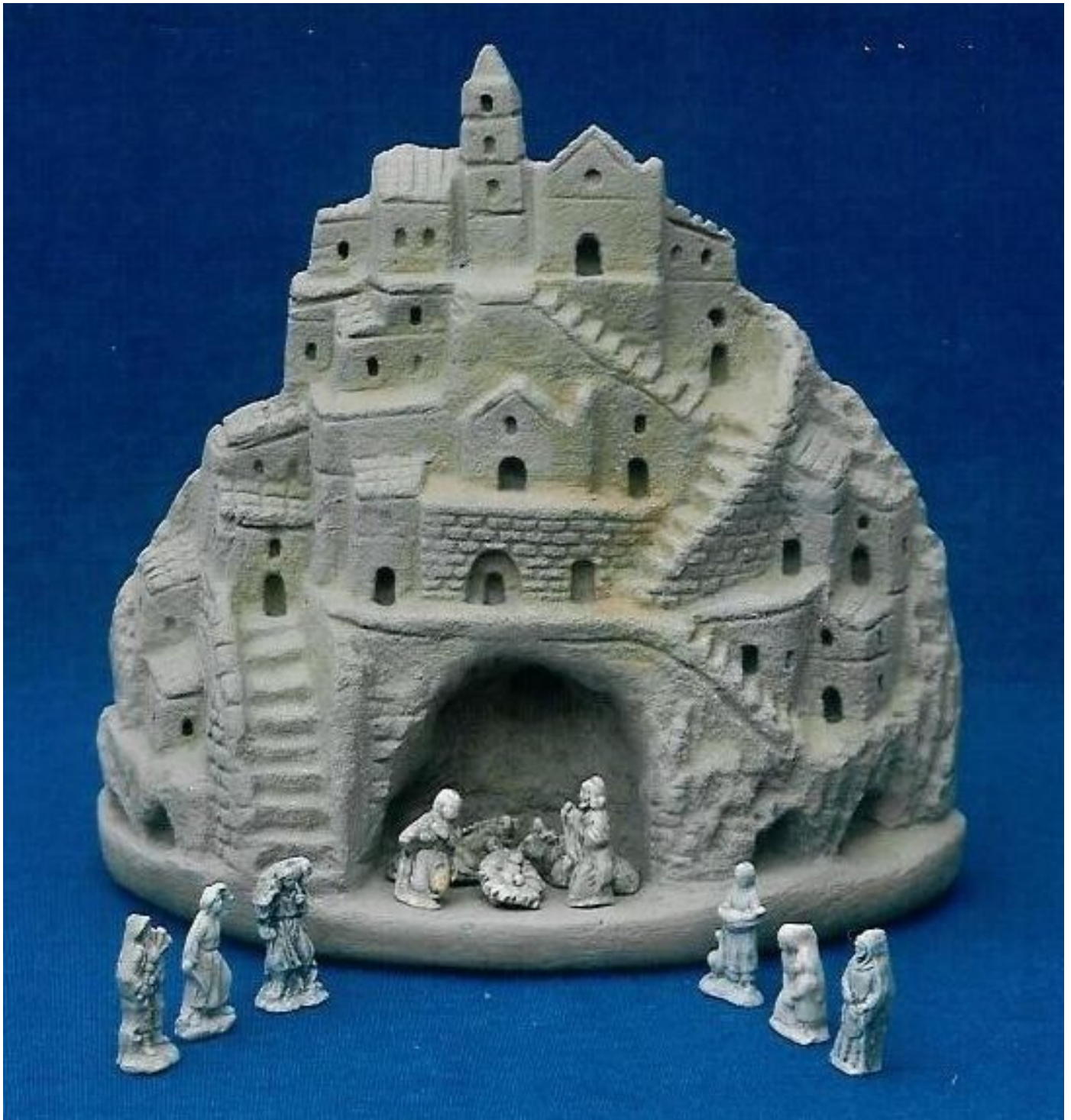

Lava, geperst, blokgroep
Etna, Sicilië, Italië, Europa
Privé verzameling

Zand, gekleurd in fles
Marrella Schiavone, Alberobello, Italië, Europa
Privé verzameling

Zandsteen, figuren voor de stad
Eustachio Rizzi, Matera, Italië, Europa
Privé verzameling

Zeepesteen, geslepen, blokgroep
Kenia, Afrika
Privé verzameling

Technieken

Achter glas schilderen

Borduren

Breien

Draadtechniek

Drie D printen

Fusen

Gipsgieten

Glasblazen

Glas in lood

Houtdraaiwerk

Houtsnijwerk

Kantklossen

Knippen

Lasersnijden

Laserstralen

Origami

Pixelen

Schrijven

Achter glas schilderen Drieluik
Kunstnijverheid, Slowakije, Europa
Privé verzameling

Borduren, 5 luik, garen, linnen, ééndraads, telpatroon
Els Vroemen-Stevelmans, Best (L), Nederland, Europa
WKKA 2020 UN-FOE-PREA tentoonstelling, Simpelveld

Draadtechniek, draad gevlochten
Ladislav Slechta, Harrochov, Tsjechië, Europa
Privé verzameling

Drie D printen, kerstgroep, figuren, Geprint van gesmolten PLA (Poly Lactide) balletjes

Nederland, Europa

Privé verzameling

PLA is melkzuur gemaakt uit bio gewassen zoals mais of suikerriet en tot plastic gemaakt. Er is dus geen aardolie voor dit plastic gebruikt.

Fuse, glas

Yvonne Veen. Bergen op Zoom, Nederland, Europa

Privé verzameling

Zilver, gefreesd, ei, geboorte voorstelling
Oekraïne, Europa
Privé verzameling

Culturen

Amerika / Indianen

België / Kempische stal

Cyprus / Icoon

Duitsland / Wheinachtspiramide

Frankrijk / Santons

Ierland / Hout

Italië / Napolitaanse stal

Kyrgizië / Yoert

Mallorca / Siurells

Murano / Glas

Nederland / Gips

Oostenrijk / Heimatlige stal

Peru / Lange nekken

Polen / Zsopka

Portugal / Altario

Rusland / Babuschka-pop

Scandinavië / Moderne vormgeving

Spanje / Diorama

Tjechië / Papieren kerstgroep

IJsland / Vilt

Amerika / Indianen stal, met kerstgroep figuren, aardewerk beschilderd
Tessendre, Navajo Nation, Noord-Amerika
Privé verzameling

Monument Valley is het leefgebied en heilige grond van de Navajo indianen.
Dit gebied was, voor de 15de / 16de eeuw, van de Ancestral Pueblo indianen.
Het dragen van de turquoise stenen. met hun groen/blauwe kleur, was
voorbehouden aan goden en hooggeplaatsten.
De Zuni indianen vonden deze stenen in Arizona, New Mexico en Colorado.

België / Kempische stal, met kerstgroep figuren
Harry van de Leur, Zoersel, België, Europa
Privé verzameling

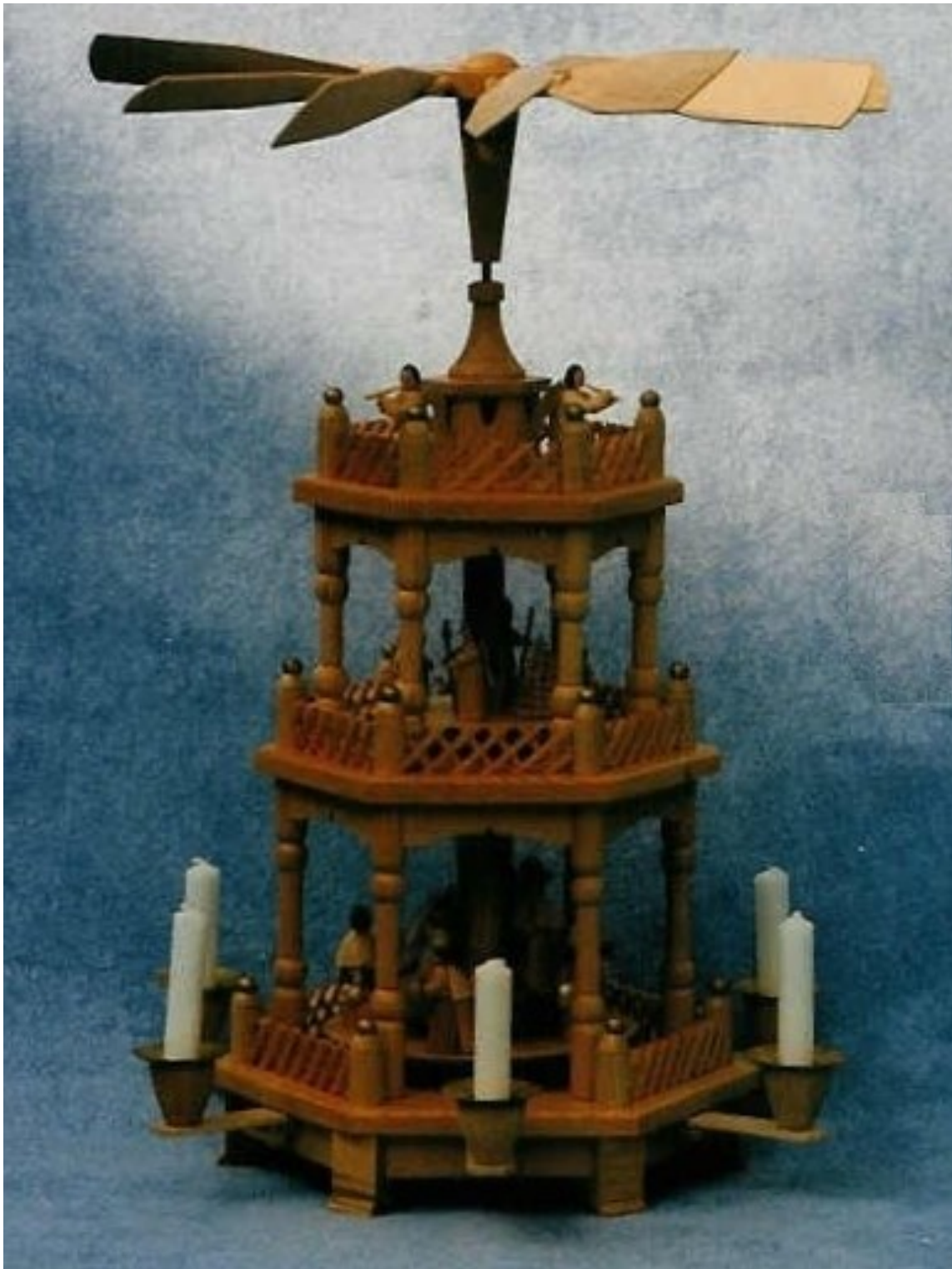

Cyprus / Icoon, hout, beschilderd, kerstvoorstellingen

Cyprus, Europa

Privé verzameling

Op deze Kerst Icoon (religieus object) wordt het hele kerstverhaal uitgebeeld.

Duitsland / Wheichturm, hout, gesneden, kerstvoorstelling, drie lagen
Erzgebirge, Duitsland, Europa
Privé verzameling

De Wheichturm dateert uit de 18de eeuw. Het begon als een zogenaamde "Lichtstube". Een constructie van vier palen versierd met groenblijvende takken en verlicht met kaarsen. Een soort kerstboom. Anderen zagen het meer als een soort "kaapstaander" die gebruikt werd in de mijnen van het Erzgebirge. Aan de piramide werd draaiend gemaakt door de warmte ontwikkeling van de kaarsen en de wicken daarboven.

Frankrijk / Santon, terracotta, beschilderd, kerstgroep figuren

Marcel Carbonel, Marseille, Provence, Frankrijk, Europa

Privé verzameling

Santon, kleine Heilige Naast de traditionele figuren, Jezus, Maria en Jozef, engel, os, ezel, herders, schapen en de drie koningen met hun kamelen komen er allerlei figuren uit de dorpsgemeenschap naar de stal om geschenken naar Jezus te brengen. De bakker brood, de slager worst, de boerin eieren. Maar ook de burgemeester en de geestelijken. Naast de kleine figuren zijn er ook grote aangeklede figuren de zogenaamde Santon Habillé.

Ierland / Hout, gezaagd, gelakt, kerstgroep figuren
Walsh Craft Ltd, Puckane, Tipperary, Ierland, Europa
Privé verzameling.

Puckane Crafts is wereldberoemd om zijn houtkunst. Driedimensionale houten platen met afbeeldingen van het verleden en heden van Ierland werden in Puckane, Tipperary, met de hand gemaakt.

Italië / Napolitaanse kerststal, kertsgroep figuren
Museum Catharijneconvent, Utrecht, Nederland, Europa
Deze 18de-eeuwse kersstal bestaat uit ruim 700 figuren .

Kyrgizië / Yoert, vilt, geborduurd, kerstgroep figuren

Europa/Azië

Privé verzameling

Door de eeuwenlange nomadische levenswijze van de Kirgiezen speelt de Yoert een zeer belangrijke, rol in het leven van de Kirgies. De Yoert wordt gezien als het nationale symbool. Deze tent kan in een korte tijd afgebroken en weer opgebouwd worden en is praktisch ingedeeld. De Kirgiezen worden geroemd om hun gastvrijheid.

De stichting "Geef een koe" koopt o.a. vilt producten in Kirgizië en verkoopt ze op diverse lokale markten in Nederland. De gehele opbrengst komt ten goede aan het koeienproject.

Mallorca / Siurells, aardewerk, beschilderd, kerstgroepfiguren
Joan Muró, Mallorca, Spanje, Europa
Privé verzameling

Waar ze precies vandaan komen, de beeldjes die “siurells” worden genoemd, weet niemand. Het is heel goed mogelijk dat de Grieken, of de Feniciërs deze figuurtjes al in de oudheid naar het eiland Mallorca hebben gebracht. Op Ibiza vond men bij opgravingen kleibeeldjes uit de Punische tijd, die blijkbaar een ritueel doel hadden gediend. De religieuze betekenis ging in de loop der tijd verloren, de siurells werden speelgoed en een verzamelobject. De schilder Joan Miró, bijvoorbeeld, kon geen genoeg krijgen van de rood en groen gestippelde siurells; hij had er honderden van. Of het nu een dier of een duivel voorstelt, een fabelwezen of een ruiter, altijd hebben ze een opening waarop je kan fluiten. Een zekere Robert Graves, die tientallen jaren op Mallorca woonde, was van mening dat met de archaische fluiten op de kinderbeeldjes de wind en daarmee de voor de wintertarwe zo belangrijke regens moesten worden gelokt. Veel bezoekers zullen in de figuurtjes slechts één ding zien; een origineel aandenken. Siurells zijn verkrijgbaar in zowat alle souvenirwinkels overal op Mallorca, maar ze worden gemaakt in Marratxi in de buurt van Palma, omdat daar de beste klei is.

Murano / Glas, getrokken, kerstgroep figuren
Murano, Italië, Europa
Privé verzameling

Nederland / Gips, beschilderd, kerstgroep figuren
J.P. Maas, Haarlem, Nederland, Europa

In Nederland waren er in de jaren vlak voor en na de oorlog honderden mensen werkzaam in diverse gipsen beelden fabrieken. Met name in het zuiden van Nederland maar ook Noord-Holland had een aantal fabrieken. Veel gipsgieters voorzagen hun beelden van een merkteken met de mededeling EIG (Eigenaar), EGD (Eigendom) of DEP (Déposé) om vervalsingen tegen te gaan. In bijna elk Katholiek huisgezin stond wel een gipsen kerstgroep in de kamer. Voor kerken werden bijna menshoge figuren gegoten.

Zie ook het boekwerk "Merkttekens op gipsen beelden" op de website van de Stichting tot behoud van erfgoed rond kerst Nederland:
<https://stichtingerfgoedrondkerst.nl>

Oostenrijk / Heimatliche stal, kerstgroepfiguren
Peter Diemer, Veenendaal, Nederland, Europa
Privé verzameling

Polen / Zsopka, kartonnen dozen beplakt met zilverpapier of papier
Krakau, Polen, Europa

In de 19de eeuw mochten de kerststallen in Krakau niet meer in de kerk staan. Er stonden te veel volkse figuren in de kerststal. Zo kwam de kerststal buiten de kerk te staan en kreeg de kribbe daardoor als achtergrond het zicht op een kerk met drie torens, geïnspireerd op de Krakause gebouwen van die tijd. Deze kerststallen worden szopka's genoemd. Onder in de Szopka bevindt zich vaak een kleine stal met Maria, Jozef en het Kind. De Szopka's worden nog steeds gemaakt in Krakau, waar het Historisch Museum jaarlijks een wedstrijd uitschrijft voor jong en oud, Het mooiste exemplaar wordt door het museum aangekocht en daar tentoongesteld .

Peru / Lange nekken, kerstgoep figuren, aangekleed
Hilario Mendivil, Cusco, Peru, Zuid-Amerika
Privé verzameling

De lange nekken van deze kerstgroep figuren zijn kenmerkend.
Ze verwijzen naar de nekken van de Lama's.

Portugal / Altario, Terracotta, beschilderd, kerstgroep figuren
Irmãs Flores, Estremoz-Alto Alentejo, Portugal, Europa
Privé verzameling

Met de haan als nationaal symbool van Portugal en de verwijzing naar het verraadt van Jezus door Judas.

Rusland / Matroesjka-pop, hout, beschilderd

Rusland, Europa/Azië

Privé verzameling

De Matroesjka (boerinnetje) ten onrechte ook wel Babuschka (omaatje) genoemd. De pop bestaat uit: in elkaar gestapelde holle poppen.

Soms zijn ze prachtig als een Icoon (religieus object) beschilderd.

Scandinavië, Moderne vormgeving, bord, keramiek, beschilderd

Björn Wuniled, Denemarken, Europa

Privé verzameling

“December Mirakel” Nymölle

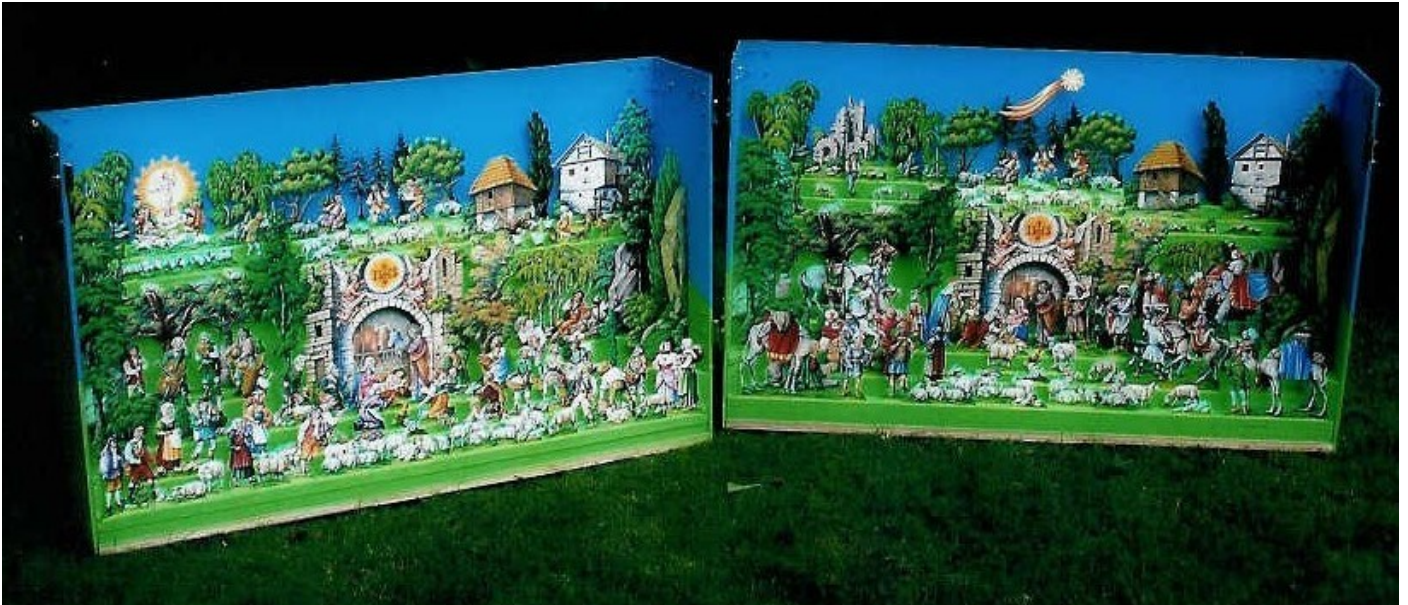

Spanje / Diorama, terracotta, beschilderd

Spanje, Europa

Prachtige voorstellingen van bijbel verhalen. Met veel figuren en attributen.
Omgeving zeer gedetailleerd en in perspectief uitgewerkt.

Tjechië / Papier, bedrukt

Jiri Knapovsky, Usti nad Olici, Tsjechië, Europa

Privé verzameling

Voorstelling bestaat uit ca. 150 figuren. Achtergronden zij gelijk met links de aanbidding van de herders en rechts de aanbidding van de koningen. Voor het eerst uitgegeven in 1990 en herdrukt in 1995 Veel van zijn werk is te zien in het Stadsmuseum Usti nad Orlici.

Ooit begonnen met tekenen en inkleuren van figuren. Later werden de figuren gedrukt op vellen dik papier en konden worden uitgeknipt en/of uitgesneden. De figuren worden aan de achterkant voorzien van een saté prikker en in een ondergrond van piepschuimplaten geprikt.

IJsland / Vilt, figuren, volkskunst, kerstgroep figuren

IJsland, Europa

Privé verzameling

Door de vele schapen op dit eiland wordt er veel van wol/vilt gemaakt